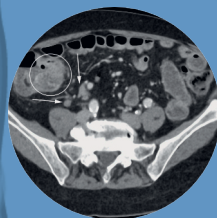
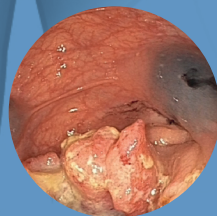
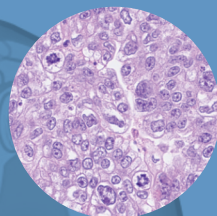

Probleemgeoriënteerd denken in de oncologie

Redactie:
dr. Susanne van der Velde
dr. Desiree van den Bongard
dr. Marleen Kok

Probleemgeoriënteerd denken in de oncologie

Redactie: dr. Susanne van der Velde, dr. Desiree van den Bongard,
dr. Marleen Kok

Probleemgeoriënteerd denken in de oncologie

© Boom, 2026.

De Tijdstroom is een imprint van Koninklijke Boom uitgevers
Uitgegeven door Boom
Prinsengracht 747-751
1017 JX Amsterdam

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Auteursrecht ten aanzien van tekst- en datamining en machinelearning is nadrukkelijk voorbehouden.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (Postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912, Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting pro (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher. No part of this publication may be reproduced in the context of text and data mining for any other purpose which is not expressly permitted by law without permission of the publisher.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten van de illustraties en de artikelen volgens wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Ontwerp en verzorging omslag: Michiel van Kleef, Schoon Ontwerp.
Ontwerp en verzorging binnenwerk: Karin van Duuren, BoekenWijs.
Tekeningen: Ron Slagter.

ISBN 978 90 2445 852 3

NUR 876

www.boom.nl

Voorwoord

Oncologische patiënten worden bij uitstek multidisciplinair benaderd. Zij bewandelen een pad langs vele soorten artsen en verpleegkundigen of verpleegkundig specialisten. Voor je ligt een boek in de *Probleemgeoriënteerd denken*-reeks dat verschillende vakgebieden duidelijk met elkaar verbindt rondom het thema kanker.

Alle hoofdstukken zijn geschreven door auteurs uit diverse disciplines, die vanuit hun eigen achtergrond gezamenlijk hun visie geven op het diagnostische en behandeltraject van patiënten met de specifieke oncologische aandoening van dat hoofdstuk. De vuistdikke oncologische richtlijnen komen tot leven door het doorlopen van deze waarheidsgetrouwe casuïstiek.

In dit boek leer je niet alleen klinisch redeneren, maar ook samen berekenen waarom bij de ene patiënt wordt gekozen voor eerst chemotherapie gevolgd door een operatie, terwijl bij een andere patiënt wordt gekozen voor bestraling of een andere combinatie van therapieën. Dit vergt niet alleen kennis van pathofysiologie, ziekteprocessen, behandelmogelijkheden en richtlijnen, maar ook inzicht in de wensen en de vitaliteit van de patiënt. Tijdens het doorlopen van de verschillende oncologische casussen in dit boek zul je daar steeds meer gevoel voor krijgen.

Oncologie is een snel veranderend vakgebied, waarin veel wetenschappelijk onderzoek wordt gedaan en regelmatig nieuwe therapeutische mogelijkheden beschikbaar komen. In dit boek hebben we de huidige therapeutische opties, én de behandelingen waarnaar op dit moment onderzoek wordt gedaan, zo goed mogelijk beschreven. Het vakgebied staat echter niet stil; het blijft daarom belangrijk om altijd de meest recente richtlijnen te raadplegen. De basis van het klinisch redeneren – uitgaande van een patiënt met klachten die passen bij een maligniteit, en de stappen die we vanuit verschillende invalshoeken samennemen – blijft echter onveranderd. Dit boek helpt je om het multidisciplinair klinisch redeneren bij oncologische patiënten je eigen te maken.

Dr. Susanne van der Velde, oncologisch chirurg

Dr. Desirée van den Bongard, radiotherapeut-oncoloog

Dr. Marleen Kok, internist-oncoloog

Inhoud

Deel 1 Achtergronden

1	Pathofysiologie van kanker
<i>Celien Vreuls, Susanne van der Velde</i>	3
2	Samenwerking in de oncologische zorg
<i>Marcel Verheij</i>	11
3	Principes van kankerscreening
<i>Esther Toes-Zoutendijk, Emilie Breekveldt, Harry J. de Koning,
Monique E. van Leerdam</i>	18
4	Basisprincipes van radiotherapie
<i>Desirée van den Bongard, Zdenko van Kesteren</i>	27
5	Basisprincipes van de systemische therapie tegen kanker
<i>Aniek Uittenboogaard, Frans Opdam</i>	36
6	Basisprincipes van immuuntherapie
<i>Tom Seijkens, Marleen Kok</i>	50
7	Nazorg bij en na kanker
<i>Sabine Siesling, Joke Korevaar, Marije van der Lee, Miranda Velthuis</i>	57
8	Palliatieve zorg
<i>Marjolein Weiland, Margriet Wieles, Monique Steegers, Lia van Zuylen</i>	66
9	Gemetastaseerde ziekte
<i>Ester Siemerink</i>	75

Deel 2 Casuïstiek

10	Een man met hoofdpijn en wazig zicht
<i>Joost Verhoeff, Tom Snijders</i>	83
11	Slikklachten met gewichtsverlies
<i>Gerrit Blom, Simone Eerenstein, Marije Vergeer</i>	100

12	Een zwelling in de hals <i>Alex Lin, Pascal Jonker, Schelto Kruijff</i>	116
13	Longcarcinoom <i>Sander de Hosson</i>	129
14	De pizza zakt niet meer <i>Bianca Mostert, Bas Wijnhoven, Judith Honing</i>	146
15	Misselijkheid en zuurbranden <i>Bart Witteman, Bastiaan Klarenbeek</i>	161
16	Leverenzymstoornissen en een afwijking bij echo van de lever <i>Carlijn Buis, Robert Verdonk, Simeon Ruiter</i>	175
17	Pijnloze icterus <i>Laura Leeuwenburgh, Rogier Voermans, Hanneke Wilmlink, Olivier Busch, Marc Besselink</i>	190
18	Een man met bloed in de ontlasting <i>Ankie van der Velden, Bart van de Laar</i>	201
19	Bloedverlies bij plassen <i>Anna Bruynzeel, Antoinet van der Wel, Annebeth Ruiter</i>	217
20	Een patiënte met rood verkleurde urine <i>Olga Pijpers, Kim van Kessel, Joost Boormans</i>	230
21	Een verwijzing via het bevolkingsonderzoek borstkanker <i>Susanne van der Velde, Desirée van den Bongard, Marleen Kok</i>	245
22	Ik smeer mij wel altijd goed in met zonnebrand! <i>Kishan Naipal, Anke Kuijpers, Yannick Elshot</i>	260
23	Opeens weer bloedverlies... <i>Cor de Kroon</i>	275
24	Een oudere man met verhoogd PSA <i>Hans van Valenberg, Max Peters, Diederik Somford</i>	289
25	Een geschrokken jongeman met een gezwollen zaadbal <i>Martijn Kerst, Oscar Brouwer</i>	307
26	Een postmenopauzale vrouw met een groeiende buikomvang <i>Jurgen M.J. Piek, Edith van Esch, Sandrijne Lambrechts, Maaïke van Ham</i>	320
27	Een man met algehele malaise en een tumor in de buik <i>Misha Luyer, Johanna Nin, Ingrid Desar</i>	335

28	Een man met diarree en rectaal bloedverlies	345
	<i>Enes Kaçmaz, Anton Engelsman, Els Nieveen van Dijkum</i>	
29	Een groeiende zwelling achter op het been	357
	<i>Pauline Spronk, Kirsten van Langevelde, Jos van der Hage</i>	
30	Een jongeman met een pijnlijk gespannen bovenbeen	373
	<i>Floortje Verspoor</i>	
31	Een 23-jarige vrouw met een zwelling in de hals	392
	<i>Sanne Tonino, Laurien Daniëls, Marie José Kersten</i>	
32	Een vrouw met beperkte inspanningstolerantie en een vol gevoel	406
	<i>Goda Choi, André Mulder</i>	
33	Opnieuw rode en pijnlijke bulten	416
	<i>Emőke Rácz</i>	
34	Een peuter met een massa in de bovenbuik	432
	<i>Geert Janssens, Annelies Mavinkurve-Groothuis, Cees van de Ven</i>	
	Afkortingen	443
	Hoofdstukindeling per diagnose	449
	Redactie en auteurs	450
	Register	453